

Η μείωση των κόκκινων δανείων καταλύτης για ανάπτυξη με φθηνότερο κόστος χρήματος

8 Δεκεμβρίου 2016

Επισκόπηση

- Η αντιμετώπιση των κόκκινων δανείων εισέρχεται σε μία νέα φάση με την υιοθέτηση συγκεκριμένων στόχων από τις τράπεζες για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων και την τριμηνιαία παρακολούθηση των αποκλίσεων της στοχοθεσίας αυτής από την Τράπεζα της Ελλάδος. Η επιτυχία του εγχειρήματος θα κριθεί από την επαναφορά της οικονομίας σε πορεία ανάκαμψης και τη δημιουργία ενός κατάλληλου πλαισίου εξωδικαστικής ρύθμισης οφειλών και αποτελεσματικών ρυθμίσεων στο προπρωτογενικό και πρωτογενικό στάδιο, περιλαμβανομένης της λειτουργίας μιας δευτερογενούς αγοράς προβληματικών δανείων. Είναι, συνεπώς, επιτακτική ανάγκη η συνέχιση της ομαλής εφαρμογής του προγράμματος προσαρμογής, καθώς εγγυάται την αποκατάσταση συνθηκών εμπιστοσύνης στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας. Είναι, όμως, εξίσου σημαντικό, τώρα που έχουν αρχίσει να διαφαίνονται ισχυρές ενδείξεις ανάκαμψης της οικονομίας, να μην ανατραπούν οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για τελική έξοδο από την κρίση και τα Μνημόνια. Η απόφαση του Eurogroup της 5/12/16 για δημιουργία και συντήρηση υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων από το 2018 και για αρκετά ακόμη χρόνια, με απαιτήσεις για λήψη μέτρων ήδη από σήμερα, είναι μάλλον προς την λάθος κατεύθυνση στον βαθμό που δημιουργεί αυξημένες πιθανότητες για ένα νέο κύκλο υπερφορολόγησης της οικονομίας στο μέλλον. Είναι, συνεπώς, εκ των ων ουκ άνευ να δημιουργηθεί ένα επενδυτικό σοκ στην οικονομία στη βάση της ταχύτερης υλοποίησης των φιλικών προς την ανάπτυξη μεταρρυθμίσεων και μιας αποδεδειγμένης πορείας δημοσιονομικής πειθαρχίας που παράγει πρωτογενή πλεονάσματα με βιώσιμο τρόπο. Το συγκεκριμένο ύψος του πρωτογενούς ισοζυγίου δεν έχει και μεγάλη σημασία, αρκεί να δημιουργείται πλεόνασμα και να έχει συνέχεια, και η οικονομία να αναπτύσσεται και όχι να βρίσκεται σε στασιμότητα. Σε τελική ανάλυση, οι αγορές θα είναι οι επιδιαιτητές του επιθυμητού ύψους του πρωτογενούς πλεονάσματος. Συνεπώς, συζητήσεις για το τι θα γίνει μετά την επανάσταση είναι μάλλον αντιδραστικές, παραφράζοντας τον Bakunin!
- Την ώρα που ο προϋπολογισμός εμφανίζει όλο και μεγαλύτερα πλεονάσματα, υποβοηθούμενος και από τα πρόσφατα εισπρακτικά μέτρα σε ΦΠΑ και ασφαλιστικές εισφορές, η επίπτωση των αυξήσεων αυτών ειδικά στο μέρος της αγοράς εργασίας με χαμηλότερες αποδοχές παραμένει ένα κρίσιμο και αναπάντητο για την ώρα ερώτημα. Η στασιμότητα του PMI στη μεταποίηση δείχνει ότι η ανάκαμψη είναι εύθραυστη, ενώ οι επιδόσεις σε έρευνα και καινοτομία υπογραμμίζουν ότι, παρά τη σταθεροποίηση, η αντιμετώπιση των δομικών αδυναμιών της χώρας παραμένει ως μεγάλη πρόκληση. Υπάρχουν, τέλος, ενδείξεις ότι η απομόχλευση της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων, που σταδιακά μειώνεται σε ένταση τα 3 τελευταία χρόνια, έχει ολοκληρωθεί.
- Καθώς η οικονομία σταθεροποιείται, η αδυναμία πρόσβασης των επιχειρήσεων, και ειδικά των μικρότερων και μεσαίων επιχειρήσεων, σε χρηματοδότηση με τους ίδιους όρους που επικρατούν για εταιρείες σε άλλες χώρες της ζώνης του ευρώ, θέτει σε αμφιβολία την αναπτυξιακή προοπτική της οικονομίας. Μάλιστα, η κατάσταση αυτή παραμένει σταθερά δυσμενής ενώ οι αποδυναμωμένες τόσο από πλευράς κύκλου εργασιών και κερδών όσο και κεφαλαίων ελληνικές επιχειρήσεις έχουν εξαιρετικά μεγάλη ανάγκη κεφαλαίων. Είναι επιτακτική η ανάγκη, λοιπόν, να αξιοποιηθεί η συγκυρία και να δοθεί μια λύση για την ταχεία εξάλειψη αυτής της κατάστασης. Πολλές επιχειρήσεις δεν θα αντέξουν την παρατεταμένη πιστωτική ασφυξία. Και, σε κάθε περίπτωση, διαφορετικά δεν θα έρθει η ανάπτυξη που προσδοκούν οι τράπεζες για να μπορέσουν να αρχίσουν να δίνουν δάνεια.

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist
E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +30 211 500 6104

Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor
E: mmitsopoulos@sev.org.gr
T: +30 211 500 6157

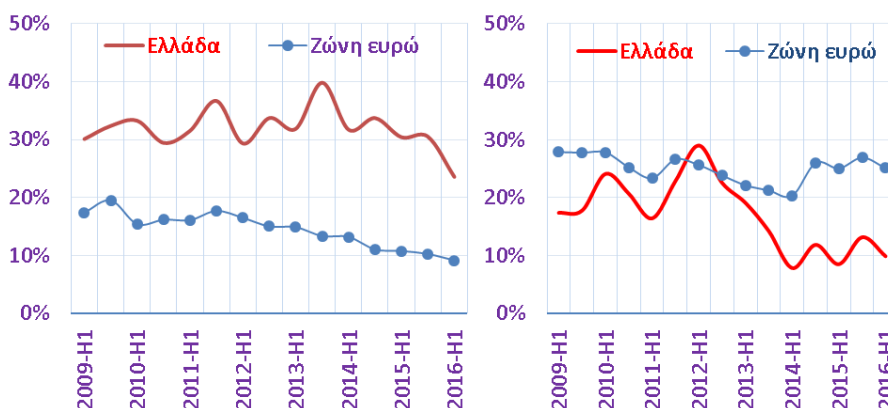
Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor
E: printsipas@sev.org.gr
T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Ανάκαμψη χωρίς χρηματοδότηση και χωρίς πελάτες;

(ΕΚΤ, Α' 6μηνο (H1) 2016, ποσοστό επιχειρήσεων που απάντησαν θετικά στην ερώτηση αυτή στο [SAFE-Survey on the Access to Finance of Enterprises in the euro area](#))

% επιχειρήσεων που θεωρούν ως πιο σημαντικό πρόβλημα την: **Πρόσβαση σε χρηματοδότηση** **Αναζήτηση νέας πελατείας**

Η διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, οι στόχοι των τραπεζών και η εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος

Η διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (ΜΕΑ) δηλ. των δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών και δάνεια αβέβαιης εισπραξης χωρίς την ρευστοποίηση εξασφαλίσεων, ανεξαρτήτως ημερών καθυστέρησης, των ελληνικών τραπεζών εισέρχεται σε μία νέα φάση αποτελεσματικής αντιμετώπισης. Σε εξέλιξη βρίσκονται πρωτοβουλίες άρσης φορολογικών, νομικών, δικαστικών και λοιπών εμποδίων, ώστε να μπορούν οι τράπεζες να κινηθούν με μεγαλύτερη ευχέρεια και να μην εμπλέκονται σε χρονοβόρες διαδικασίες που, σε τελική ανάλυση, διαιωνίζουν όχι μόνο την κακή ποιότητα του χαρτοφυλακίου των τραπεζών αλλά και τη διατήρηση εν ζώη μη βιώσιμων επιχειρήσεων. Κάτι τέτοιο δεν επιτρέπει την απελευθέρωση τραπεζικών κεφαλαίων ώστε να προχωρήσει η χρηματοδότηση υγιών επιχειρήσεων και κλάδων της ελληνικής οικονομίας, καθώς η χώρα μας αναμένεται από μία πολύχρονη περίοδο μακροοικονομικής προσαρμογής και όπου το ζητούμενο είναι να στηριχθεί χρηματοδοτικά ένα νέο και πιο εξωστρεφές παραγωγικό πρότυπο. Στο ίδιο μήκος κύματος, ο απεγκλωβισμός στοιχείων ενεργητικού μη βιώσιμων επιχειρήσεων και η επαναδραστηριοποίηση τους στη παραγωγική διαδικασία είναι προς το συμφέρον της ελληνικής οικονομίας, καθώς θα αρχίσουν και πάλι να στηρίζουν τη δημιουργία θέσεων εργασίας και εισοδημάτων σταθερού και μόνιμου χαρακτήρα, και όχι να παραμένουν προσκολλημένες σε επιχειρηματικές δραστηριότητες χωρίς προοπτική. Η διαδικασία αυτή όμως δεν πρέπει να οδηγήσει σε μια αυτοματοποιημένη εξάλειψη της ελληνικότητας του επιχειρηματικού τοπίου. Η πραγματικότητα της πρωτοφανούς σε βάθος και διάρκεια κρίσης καθιστά επιτακτική την ύπαρξη μιας πραγματικής δεύτερης ευκαιρίας για αυτούς που έχουν μεν πληγεί από την κρίση, αλλά αποτελούν ένα επιχειρηματικό κεφάλαιο που γνωρίζει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της εγχώριας παραγωγής και διατηρεί την ικανότητα να τα αναδειξεί.

Στο πλαίσιο αυτό, η Τράπεζα της Ελλάδος προχώρησε σε στοχοθεσία των επιχειρησιακών δράσεων των ελληνικών τραπεζών ανα δανειακή κατηγορία (επιχειρηματικά, στεγαστικά, καταναλωτικά, κτλ) και ανά μέθοδο μείωσης των προβληματικών δανείων (αναδιαρθρώσεις, εκποιήσεις εγγυήσεων, πωλήσεις, κτλ), σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα ([Έκθεση για τους Επιχειρησιακούς Στόχους Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων](#), 30 Νοε. 2016). Στον Πίνακα 1, παρουσιάζονται οι στόχοι μείωσης κατ' έτος των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων στις μεγάλες δανειακές κατηγορίες. Παρατηρείται ότι ακόμη και στο τέλος της περιόδου 2019, τα ΜΕΑ ως ποσοστό των δανείων παραμένουν σε υψηλό επίπεδο (34% έναντι 51% που είναι τον Ιούνιο του 2016). Επίσης, σε μία μείωση των ΜΕΑ κατά €40,2 δισ. στη διάρκεια της περιόδου, μόνο €7,6 δισ. αντιμετωπίζονται μέχρι το τέλος του 2017, δηλαδή στην πιο κρίσιμη περίοδο για την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας, ενώ τα υπόλοιπα (€31,5 δισ.) την περίοδο 2018-19. Μία τέτοια εκλογίκευση της μείωσης των ΜΕΑ μπορεί να συνάδει με τις αβεβαιότητες που συνοδεύουν της προοπτική ανάκαμψης το 2017 και το ακόμη ρευστό θεσμικό πλαίσιο που είναι υπό διαμόρφωση, αλλά καθυστερεί την αποδέσμευση τραπεζικών κεφαλαίων και επιχειρηματικών περιουσιακών στοιχείων και, επί της ουσίας, μεταθέτει την εμπροσθοβαρή χρηματοδότηση της ελληνικής οικονομίας στο μέλλον. Ο κίνδυνος που ελλοχεύει, βεβαίως, είναι ότι αφενός η ελλιπής τραπεζική χρηματοδότηση καθυστερεί την ανάκαμψη που οι ίδιες οι τράπεζες προσδοκούν ώστε να επιστρέψουν στην κανονικότητα πολλά δάνεια που είναι σήμερα σε καθυστέρηση, και αφετέρου η υποτονική ανάκαμψη να οδηγήσει σε περαιτέρω αύξηση των ΜΕΑ δημιουργώντας νέες ανάγκες κεφαλαίων για τις τράπεζες. Μάλιστα, το ίδιο το σχέδιο των τραπεζών προβλέπει συσσώρευση νέων ΜΕΑ ύψους €30,4 δισ. τουλάχιστον μέχρι το τέλος του 2017 (Διάγραμμα 1). Παρ' όλο που σήμερα οι τράπεζες είναι επαρκώς κεφαλαιοποιημένες και διαθέτουν επάρκεια προβλέψεων, είναι ζήτημα επιβίωσης της οικονομίας και ανάκτησης της εμπιστοσύνης στο τραπεζικό σύστημα, να επιταχυνθεί χρονικά η συρρίκνωση των ΜΕΑ ώστε να αποκλειστεί κάθε ενδεχόμενο μιας νέας ανακεφαλαιοποίησης.

Η ακαθάρτη μείωση των ΜΕΑ θα προκύψει κατά €30,8 δισ. ή κατά 44% από επιτυχείς ρυθμίσεις δανείων, δηλαδή ρυθμίσεις που δεν θα

Πίνακας 1: Στόχοι μείωσης μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (ΜΕΑ) (Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση για τους Επιχειρησιακούς Στόχους Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, Νοε. 2016)

(τέλος περιόδου)	Ιουν. 2016	2017	2018	2019
ΣΥΝΟΛΟ				
σε ποσοστό	51%	48%	42%	34%
σε € δισ.	106,9	98,2	83,3	66,7
μεταβολή	...	-8,7	-14,9	-16,6
Στεγαστικά				
σε ποσοστό	42%	41%	37%	32%
σε € δισ.	28,1	26,3	23,6	19,7
μεταβολή	...	-1,8	-2,7	-3,9
Καταναλωτικά				
σε ποσοστό	64%	58%	47%	36%
σε € δισ.	15,2	12,1	8,9	6,5
μεταβολή	...	-3,1	-3,2	-2,4
Επιχειρηματικά				
σε ποσοστό	53%	50%	43%	35%
σε € δισ.	63,6	59,8	50,7	40,5
μεταβολή	...	-3,8	-9,1	-10,2

Πίνακας 2: Μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (ΜΕΑ), Ιουν. 2016 – 2019 (Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση για τους Επιχειρησιακούς Στόχους Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, υπολογισμοί ΣΕΒ, Νοε. 2016)

σε € δισ.	Ιουν. 2016	2019	Δ
Επιχειρηματικά	63,6	40,5	-23,1
Πολύ μικρές επιχειρήσεις	16,2	10,2	-6,0
ΜΜΕ	23,8	13,4	-10,4
Μεγάλες Επιχειρήσεις	15,2	8,8	-6,4
Λοιπά	8,4
εκ των οποίων Ναυτιλιακά*	3,0	...	-0,3

*Τα δάνεια στην ναυτιλία ανέρχονται σε €7 δισ. περίπου και τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα στη ναυτιλία σε €3 δισ. περίπου. Πηγή: ΤτΕ, [Επισκόπηση του Ελληνικού Χρηματοπιστωτικού Συστήματος, Ιούλιος 2016, Διάγραμμα III.13](#) (σελ. 30)

Πίνακας 3: Μείωση μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων και ανάκτηση μετρητών, Ιουν. 2016- Δεκ. 2018 (Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση για τους Επιχειρησιακούς Στόχους Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, υπολογισμοί ΣΕΒ, Νοε. 2016)

σε € δισ.	Μείωση μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (1)	Ανάκτηση μετρητών, Αποπληρωμές ρευστοποιήσεις και μεταβιβάσεις (2)	(2) / (1)
ΣΥΝΟΛΟ	40,2	14,5	36%
Στεγαστικά	8,4	2,8	33%
Καταναλωτικά	8,7	1,4	16%
Επιχειρηματικά	23,1	10,3	45%
Πολύ μικρές επιχειρήσεις	6,0	2,2	37%
ΜΜΕ	10,4	3,9	38%
Μεγάλες Επιχειρήσεις	6,4	3,8	59%
Ναυτιλία	0,3

ανατραπούν και τα δάνεια αυτά θα αναταξινομηθούν στα κανονικά εξυπηρετούμενα. Σχεδόν, λοιπόν, η μισή προσαρμογή όσον αφορά στη μείωση των ΜΕΑ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την πορεία της οικονομίας, εξού και η ανάγκη η χώρα να διατηρηθεί σε πορεία ανάκαμψης χωρίς άλλες καθυστερήσεις και πωγυρίσματα. Η πρόσφατη απόφαση του Eurogroup στις 5/12/16 επιβεβαιώνει την πρόοδο που επιτελείται όσον αφορά στην εφαρμογή του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, που είναι προϋπόθεση για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας. Παρόλα αυτά, η εμμονή στην επίτευξη και διατήρηση υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων από το 2018 και για αρκετά ακόμη χρόνια, προκαλεί ανησυχίες στον επιχειρηματικό κόσμο της χώρας ότι η υπερφορολόγηση της ελληνικής οικονομίας θα συνεχισθεί και θα ενταθεί στα επόμενα χρόνια, με κύριο θύμα την ελληνική οικονομία και τις αναπτυξιακές της προοπτικές.

Ένα μεγάλο τμήμα της μείωσης των ΜΕΑ προβλέπεται να επιτευχθεί με ανάκτηση σε μετρητά από αποπληρωμές, ρευστοποιήσεις και μεταβιβάσεις δανείων σε τρίτους (Διάγραμμα 1). Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, η ακαθάριστη μείωση των ΜΕΑ, με ανακτήσεις σε μετρητά ανέρχεται σε €24,9 δισ. ή 35% της συνολικής ακαθάριστης μείωσης των ΜΕΑ, με €6,0 δισ. από αποπληρωμές, €11,5 δισ. από ρευστοποιήσεις και €7,4 δισ. από μεταβιβάσεις. Τέλος, ένα ποσό €13,9 δισ. προβλέπεται να επιτευχθεί μέσω διαγραφών και ένα ποσό €0,9 δισ. από διάφορες ενέργειες μη κατονομαζόμενες. Εντύπωση, τέλος, προκαλεί ότι η ανταλλαγή χρέους με μετοχικό κεφάλαιο ως μέθόδου μείωσης των ΜΕΑ είναι σχεδόν μηδενική (€0,1 δισ.).

Μία σημαντική παράμετρος της όλης προσαρμογής είναι η αποδοτικότητα της διαδικασίας ακαθάριστης μείωσης των ΜΕΑ με ανάκτηση σε μετρητά. Σύμφωνα και πάλι με ανάλυση των περιορισμένων στοιχείων που δίνει στη δημοσιότητα η Τράπεζα της Ελλάδος, προκύπτει ότι η ανάκτηση σε μετρητά από την ακαθάριστη μείωση των ΜΕΑ με αποπληρωμές, ρευστοποιήσεις και μεταβιβάσεις δανείων δεν υπερβαίνει τα €14,5 δισ. ή το 58% των ακαθάριστων ΜΕΑ που θα αντιμετωπισθούν με αυτό τον τρόπο (€24,9 δισ.). Δηλαδή, οι τράπεζες ευελπιστούν ότι θα ανακτήσουν το 58% των δανείων που θα οδεύσουν προς κάποια τελική λύση. Και αυτό συμβαίνει διότι έχουν ισχυρές εγγυήσεις, πέραν των άλλων διαδικασιών που θα ακολουθηθούν στην πορεία αποτελεσματικής αντιμετώπισης των προβληματικών δανείων και που είναι συνάρτηση του υπό διαμόρφωση θεσμικού περιβάλλοντος εξωδικαστικής ρύθμισης οφειλών, ρυθμίσεων στο προπρωτογενικό και πρωτογενικό στάδιο και, τέλος, των συνεργασιών των τραπεζών με εταιρείες διαχείρισης προβληματικών δανείων. Ήδη, έχουν ανακοινωθεί τέτοιες συνεργασίες και η Τράπεζα της Ελλάδος αναμένεται να παράσχει και πρόσθετες άδειες λειτουργίας σε τέτοιου είδους εταιρείες, ώστε να δημιουργηθεί και μία δευτερογενής αγορά προβληματικών δανείων και, έτσι, να γίνει αποτελεσματικότερη η όλη διαδικασία απεξάρτησης των τραπεζών από τα κόκκινα δάνεια.

Στον Πίνακα 3, η ανάκτηση σε μετρητά (€14,5 δισ.) αποτυπώνεται για όλες τις κατηγορίες δανείων, και σε απόλυτο μέγεθος και σε ποσοστό της καθαρής μείωσης των ΜΕΑ. Αυτό που είναι σημαντικό να σημειωθεί είναι ότι η κύρια πηγή ανάκτησης σε μετρητά είναι, όπως είναι αναμενόμενο, τα επιχειρηματικά δάνεια (€10,3 δισ. από €14,5 συνολικά), ενώ στα στεγαστικά περιορίζεται σε €2,8 δισ. και στα καταναλωτικά είναι ακόμη μικρότερη σε €1,4 δισ. Υπενθυμίζεται, ότι (Πίνακας 1) το απόθεμα των ΜΕΑ στην αρχή της περιόδου (Ιούνιος 2016) ανέρχεται σε €106,9 δισ., εκ των οποίων τα επιχειρηματικά σε €63,6 δισ., τα στεγαστικά σε €28,1 δισ. και τα καταναλωτικά σε €15,2, χωρίς να παρέχεται από την Τράπεζα της Ελλάδος πληροφόρηση, ανά κατηγορία δανείων, των επιτυχών ρυθμίσεων τα επόμενα χρόνια. Σε κάθε περίπτωση, είναι, επίσης, σημαντικό να αναφερθεί ότι από τα €63,6 δισ. των επιχειρηματικών ΜΕΑ, τα €16,2 δισ. αφορούν σε πολύ μικρά δάνεια, τα €23,8 δισ. σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις με τα λοιπά να ανέρχονται σε €8,4 δισ. εκ των οποίων περίπου €3 δισ. είναι ναυτιλιακά. Τέλος, αξίζει να επισημανθεί ότι η ανάκτηση σε μετρητά στα επιχειρηματικά δάνεια (€10,3 δισ.) θα προέλθει κατά €2,2 δισ. από πολύ μικρά δάνεια, κατά €3,9 δισ. από μικρομεσαίες επιχειρήσεις και €3,8 δισ. από μεγάλες επιχειρήσεις (Πίνακας 3, 4).

Συμπερασματικά, είναι αξιόπαινη η προσπάθεια της Τράπεζας της Ελλάδος να παρακολουθεί πλέον με επαυξημένη επαγρύπνηση την

Πίνακας 4: Δάνεια και μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (ΜΕΑ)

(Τράπεζα της Ελλάδος, [Επισκόπηση του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος](#), Ιουλ. 2016)

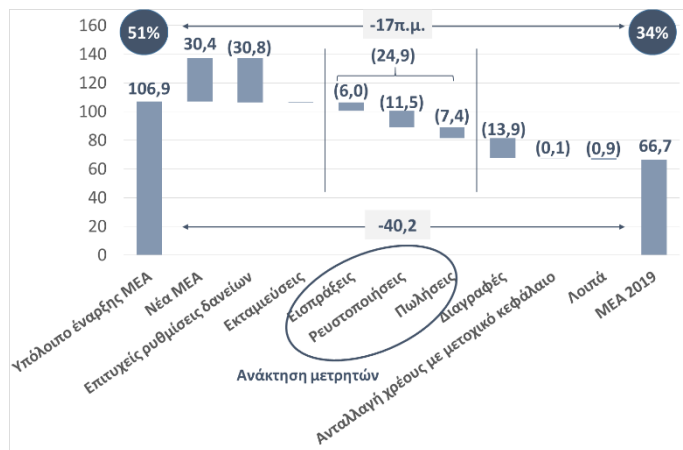
δισ. € δισ. ή %	Δάνεια και λοιπά ανοίγματα	ΜΕΑ	ΜΕΑ ως% δανείων και ανοιγμάτων
Σύνολο	244,3	107,5	44%
Επιχειρηματικά	148,0	64,7	44%
Μεγάλες επιχειρήσεις	54,2	15,2	28%
ΜΜΕ	39,7	23,8	60%
Επαγγελματίες	24,5	16,2	66%
Λοιπά	29,6	9,5	32%
Νοικοκυριά	96,3	43,3	45%
Στεγαστικά	68,5	28,1	41%
Καταναλωτικά	27,8	15,2	55%

Τα ποσά των ΜΕΑ προκύπτουν υπολογιστικά εφαρμόζοντας το ποσοστό επί του υπολοίπου εξού και η διαφορά του συνόλου (€107,5 δισ.) από το σύνολο στον Πίνακα Ι (€106,9 δισ.).

Διάγραμμα 1: Κίνηση Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (ΜΕΑ)

Ιουν. 2016 - 2019

(Τράπεζα της Ελλάδος, [Έκθεση για τους Επιχειρησιακούς Στόχους Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων](#), Νοε. 2016)

Πίνακας 5: Επιλεγμένα μεγέθη φορέων γενικής κυβέρνησης; (Υπ. Οικ. Οκτ. 2016).

Στοιχεία Υπ. Οικονομικών.	Ιανουάριος - Οκτώβριος		
€ εκατ.	2015	2016	Δ%
Νομικά πρόσωπα			
Ίδια έσοδα	1.884	2.282	21,1%
Μεταβιβάσεις (καθαρές)	2.709	4.114	51,9%
Δαπάνες	3.890	3.897	0,2%
Έλλειμμα (-) προ μεταβιβάσεων	-2.006	-1.614	-19,5%
Ασφαλιστικά ταμεία			
Ίδια έσοδα	15.544	16.559	6,5%
Μεταβιβάσεις (καθαρές)	11.900	13.256	11,4%
Δαπάνες	27.960	29.123	4,2%
Έλλειμμα (-) προ μεταβιβάσεων	-12.416	-12.564	1,2%
Τοπική αυτοδιοίκηση			
Ίδια έσοδα	1.814	1.903	4,9%
Μεταβιβάσεις (καθαρές)	2.592	3.008	16,0%
Δαπάνες	4.294	4.386	2,1%
Έλλειμμα (-) προ μεταβιβάσεων	-2.480	-2.482	0,1%

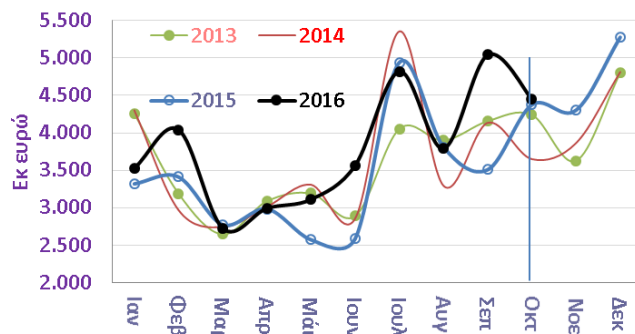
προσπάθεια των τραπεζών να πετύχουν τη μείωση των ΜΕΑ στα χαρτοφυλάκιά τους. Αυτό θα γίνεται με 9 ποσοτικοποιημένους δείκτες σε τριμηνιαία βάση και οι αποκλίσεις θα επιφέρουν διορθωτικές κινήσεις και, ενδεχομένως, κυρώσεις υπό την μορφή περιορισμένης έκτασης ανακεφαλαιοποιήσεων και άλλων μορφών στήριξης των κεφαλαίων των τραπεζών. Συνεπώς, το περιβάλλον μείωσης των ΜΕΑ των τραπεζών έχει ενισχυθεί σημαντικά και αναμένεται να οδηγήσει σε αποκλιμάκωση του προβλήματος των κόκκινων δανείων. Σε αυτό το πλαίσιο, η αποτελεσματικότητα του συστήματος θα κριθεί στο επίπεδο θεσμικών παρεμβάσεων και αποκατάστασης της αναπτυξιακής διαδικασίας. Είναι λυτόν, σημαντικό να ανακάμψει η οικονομία αλλά, ίσως, είναι σημαντικότερο να βελτιωθεί άρδην το θεσμικό πλαίσιο αντιμετώπισης των κόκκινων δανείων (Δελτίο 17/11/2016). Σε κάθε περίπτωση, υπάρχει πλέον ένα ισχυρό πλαίσιο αξιολόγησης της προσπάθειας των τραπεζών από την Τράπεζα της Ελλάδος. Αυτό, όμως, δεν αρκεί εάν δεν οδηγηθεί η χώρα στην ανάπτυξη και την έξοδο από την κρίση, όσο το δυνατόν ταχύτερα.

Οικονομικές εξελίξεις

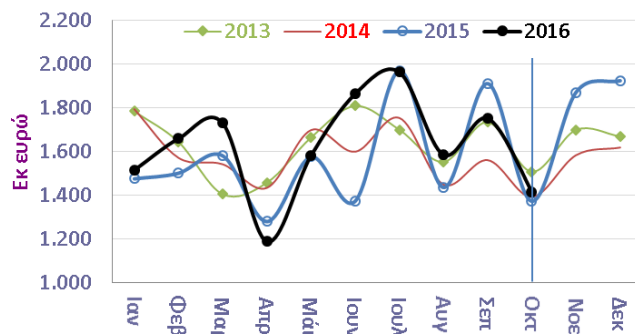
Προϋπολογισμός γενικής κυβέρνησης: Το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης έχει πλέον ανέλθει σε €6,1 δισ. ευρώ, από €4,7 δισ. πέρυσι τον Οκτώβριο και €5,3 δισ. το Σεπτέμβριο 2016, μια εξέλιξη που συνοδεύεται πάντα με τη στέρωση ρευστότητας στην αγορά και τη διατήρηση σε υψηλά επίπεδα των οφελών του κράτους προς τους ιδιώτες. Τα έσοδα φόρων του 10μήνου 2016 πλέον ανέρχονται σε €38 δισ. έναντι €34,3 πέρυσι ενώ και τα έσοδα από ασφαλιστικές εισφορές έχουν αυξηθεί σε €16,3 δισ. από €15,5 δισ. αντίστοιχα. Από την άλλη οι δαπάνες για αμοιβές προσωπικού στη γενική κυβέρνηση ανέρχονται σε €13 δισ. αντί €12,9 δισ. πέρυσι στο 10μηνο και οι δαπάνες για κοινωνικές παροχές έχουν επίσης ενισχυθεί σε €32,1 δισ. από €31,3 δισ. πέρυσι. Έτσι, μαζί με την αύξηση πλέον της δαπάνης για αγορές προϊόντων και υπηρεσιών σε €5 δισ. από €4,1 δισ. και παρά τη μείωση των ταμειακών μεταβιβάσεων κατά €800 εκατ. και των τόκων κατά περίπου €300 εκατ., οι δαπάνες έχουν ενισχυθεί για το διάστημα Ιαν.-Οκτ. 2016 σε €62,1 δισ. από €59,7 δισ. πέρυσι. Η ταυτόχρονη άνοδος των εσόδων και δαπανών σημαίνει ότι τελικά το πολύ μεγάλο πρωτογενές αποτέλεσμα μεταφράζεται, μετά την καταβολή των τόκων, σε πλεόνασμα €1 δισ. αντί ελλείμματος €579 εκατ. πέρυσι. Αυτή η αύξηση των δαπανών αντανακλά σε μεγάλο μέρος την αύξηση δαπανών παροχών από ασφαλιστικούς οργανισμούς εκτός των συντάξεων, και συγκεκριμένα δαπανών ασθένειας, που αποτυπώνονται και στην αύξηση των δαπανών τους (Πίνακας 5). Πέρα από τη δυναμική πορεία των εσόδων στο 10μηνο, ως συνέπεια των πρόσφατων εισπρακτικών μέτρων, έχει σημασία η μηνιαία εξέλιξη ως ένδειξη της δυναμικής που έχουν τα έσοδα μεσοπρόθεσμα και λαμβανομένης υπόψη της δυναμικής προσαρμογής της αγοράς στους νέους φόρους και επιβαρύνσεις. Έτσι μπορεί τα έσοδα από φόρους να κινούνται για τον Οκτώβριο 2016 σε επίπεδα Οκτωβρίου 2015 (Διάγραμμα 2) ως αποτέλεσμα της καλής πορείας εσόδων ΦΠΑ και την ταχύτερη είσπραξη, φέτος, των πρώτων πληρωμών ΕΝΦΙΑ, αλλά τα έσοδα από ασφαλιστικές εισφορές (Διάγραμμα 3), παρά την αύξηση του Ιουνίου και Αυγούστου, αδυνατούν για την ώρα να προσφέρουν μια σαφή ένδειξη ισχυρής αύξησης (αύξηση Οκτωβρίου 2016 σε σχέση με Οκτώβριο 2015 3,2% από 10,4% τον Αύγουστο. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται κυρίως στην αποδυνάμωση των εσόδων από το ταμείο των αυτοαπασχολούμενων, καθώς τα έσοδα του ΙΚΑ συνεχίζουν να έχουν σταθερά μια ισχυρή πορεία τον Οκτώβριο). Παραμένει πάντως το στοίχημα για την επίπτωση που θα έχουν οι πρόσφατες αυξήσεις στις ασφαλιστικές εισφορές κυρίως σε ό,τι αφορά τη συμπίεση αποδοχών ανάμεσα στην πλήρη απασχόληση με χαμηλότερες αμοιβές καθώς και την υποκατάσταση πλήρους απασχόλησης με μερική απασχόληση, τάσεις που συμπιέζουν τη βάση επί της οποίας υπολογίζονται οι εισφορές ακόμα και όταν αυξάνει ο αριθμός των απασχολούμενων.

Την ίδια ώρα οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις της γενικής κυβέρνησης, συνεχίζουν την υποχώρηση για 4ο συνεχιζόμενο μήνα και περιορίζονται πλέον σε €4,7 δισ. (από €6,1 δισ. τον Ιούνιο), αλλά η πρόοδος αυτή μετριάζεται εν μέρει από την αύξηση των εκκρεμών επιστροφών φόρων που πλέον ανέρχονται σε €1,6 δισ. από €1,3 δισ. τον Ιούνιο.

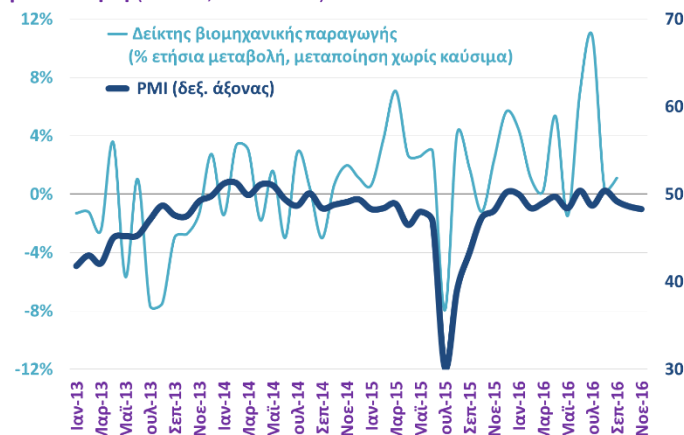
Διάγραμμα 2: Έσοδα από φόρους; (Υπ. Οικ. Οκτ. 2016).

Διάγραμμα 3: Έσοδα από ασφαλιστικές εισφορές (Υπ. Οικ. Οκτ. 2016).

Διάγραμμα 4: Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών (PMI) στη μεταποίηση (Markit, Νοε. 2016)

Πίνακας 6: Πιστωτική επέκταση και επιτόκια (ΤτΕ, ECB, Οκτ. 2016)

	Ελλάδα	Ευρωζώνη
Χορηγήσεις (% μεταβολή 12Μ - Οκτ 16)		
Επιχειρήσεων	-1,6%	4,2%
Στεγαστικά	0,1%	1,7%
Καταναλωτικά	-3,5%	2,3%
Καταναλωτικά	-0,7%	3,5%
Επιτόκια χορηγήσεων (Οκτ 16)		
Επιχειρήσεων ¹	5,34%	1,82%
Στεγαστικά ²	2,69%	1,78%
Καταναλωτικά ³	7,48%	5,17%

¹ Δάνεια από €250 χιλ. έως €1 εκατ. με κυμαινόμενο επιτόκιο και έως 1 έτος σταθερό

² Κυμαινόμενο και έως 1 έτος σταθερό

³ Κυμαινόμενο

Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών (PMI) στη μεταποίηση: Στις 48,3 μονάδες υποχώρησε ο δείκτης PMI στη μεταποίηση τον Νοέμβριο του 2016, από 48,6 μονάδες τον προηγούμενο μήνα (Διάγραμμα 4), με τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τα επίπεδα παραγωγής και νέων παραγγελιών, τόσο των συνολικών όσο και των παραγγελιών για εξαγωγές, να παρουσιάζουν επιδείνωση. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Markit, οι επιχειρήσεις περιόρισαν τις αγορές τους λόγω των εντεινόμενων κοστολογικών πιέσεων, ενώ η μειωμένη ζήτηση είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της παραγωγής. Ωστόσο, η μεταβολή των θέσεων εργασίας παρέμεινε σε θετικό έδαφος, αν και ο ρυθμός των νέων προσλήψεων έχει εξασθενήσει σε σύγκριση με τον Ιούνιο του 2016, όταν άρχισε να καταγράφεται η τάση αύξησης της απασχόλησης. Ανάλογη περίπου εικόνα καταγράφουν και τα στοιχεία του ΙΟΒΕ που συνθέτουν τον δείκτη επιχειρηματικών προσδοκίων στη βιομηχανία, ενώ ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής της ΕΛΣΤΑΤ, εμφανίζει θετική πορεία μέχρι και τον Σεπτέμβριο του 2016 (+1,1% στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών κατά το διάστημα Ιαν – Σεπ 2016).

Επιτόκια: Οριακή άνοδο παρουσίασαν τα επιτόκια νέων δανείων προς επιχειρήσεις τον Οκτώβριο του 2016, με το ετήσιο επιτόκιο για νέα επιχειρηματικά δάνεια από €250 εκατ. έως €1 δισ. να ανέρχεται στο 5,34%, έναντι 1,82% αντίστοιχα στην Ευρωζώνη. Παράλληλα, το ετήσιο επιτόκιο για νέα στεγαστικά δάνεια διαμορφώθηκε σε 2,69%, έναντι 1,78% στην Ευρωζώνη και για καταναλωτικά σε 7,48%, έναντι 5,17% στην Ευρωζώνη (Πίνακας 6). Αξίζει να σημειωθεί ότι τον Οκτώβριο του 2016, η ετήσια μεταβολή χορήγησης νέων δανείων σε επιχειρήσεις ήταν θετική (+0,1%) για πρώτη φορά μετά από τον Αύγουστο του 2011. Η εξέλιξη αυτή σηματοδοτεί ένα ορόσημο για τη διαδικασία μείωσης της απομόλυνσης της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων, που έχει ξεκινήσει από τις αρχές του 2014.

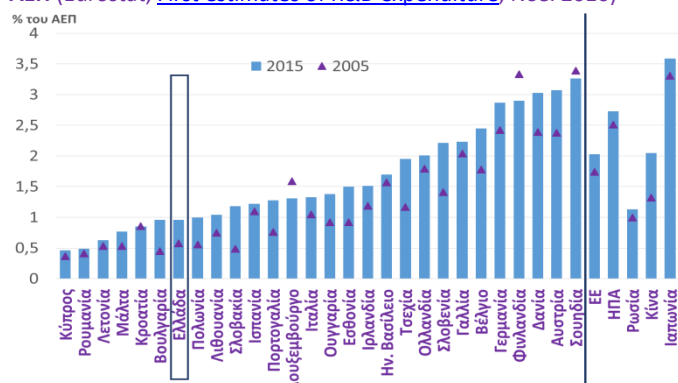
Δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη (E&A): Σύμφωνα με πρώτες εκτιμήσεις της Eurostat για το 2015, η Ελλάδα εξακολουθεί να βρίσκεται μεταξύ των τελευταίων χωρών της ΕΕ-28 με κριτήριο τις δαπάνες για E&A ως ποσοστό του ΑΕΠ, παρά τη βελτίωση που έχει σημειωθεί σε σύγκριση με το 2005 (Διάγραμμα 5). Συγκεκριμένα, οι δαπάνες για E&A ανήλθαν το 2015 στην Ελλάδα στο 0,96% του ΑΕΠ, από 0,58% το 2005, με τη Σουηδία (3,26%), την Αυστρία (3,07%) και τη Δανία (3,03%) να καταλαμβάνουν τις πρώτες θέσεις, τη Σλοβενία να παρουσιάζει τη μεγαλύτερη βελτίωση σε σύγκριση με το 2005 (2,21% το 2015, έναντι 1,41% το 2005) και την ΕΕ-28 συνολικά (2,03%) να εξακολουθεί να απέχει από τις ΗΠΑ (2,73%) και την Ιαπωνία (3,59%). Το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών σε E&A στην Ελλάδα προέρχεται από την ανώτατη εκπαίδευση (38%, Διάγραμμα 6), ενώ το μερίδιο των αντίστοιχων δαπανών από την πλευρά των επιχειρήσεων διαμορφώθηκε, χωρίς αξιόλογη μεταβολή σε σχέση με το 2005, σε αρκετά χαμηλό επίπεδο σε σχέση με το μέσο όρο της ΕΕ (33%, έναντι 64% στην ΕΕ).

Δείκτης κύκλου εργασιών στον τουρισμό: Άνοδο +2,6% σημείωσε ο κύκλος εργασιών στον τουρισμό το Γ' 3μηνο του 2016 (ξενοδοχεία και εστιατόρια), έπειτα από υποχώρηση τα τρία προηγούμενα 3μηνα και επιπλέον αύξησης +4,8% που είχε σημειωθεί το Γ' 3μηνο του 2015. Συνολικά κατά το πρώτο 9μηνο του 2016 καταγράφεται μείωση -0,7%, ενώ σε σταθερές τιμές (χρησιμοποιώντας για αποπληθωρισμό τον ΔΤΚ στα ξενοδοχεία και εστιατόρια) οι αντίστοιχες μεταβολές είναι +0,7% το Γ' 3μηνο του 2016 και -3% το διάστημα Ιαν – Σεπ 2016.

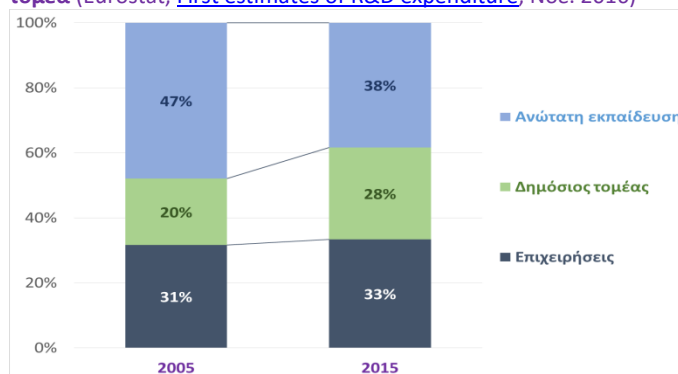
Ο δύσκολος και ακριβός δανεισμός ως ανταγωνιστικό μειονέκτημα των ελληνικών επιχειρήσεων στην ενιαία αγορά

Καθώς η Ελληνική οικονομία, μετά από μια πρωτοφανή περιπέτεια, φαίνεται να σταθεροποιείται, η δύσκολη και ακριβή πρόσβαση στον τραπεζικό δανεισμό παραμένει μια πραγματικότητα που δεν μπορεί να αγνοηθεί. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι εδώ και 6 χρόνια η Ενιαία Αγορά για Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες ουσιαστικά δεν λειτουργεί στην Ελλάδα, πρόβλημα που συνδέεται άμεσα με το country risk αλλά και τα NPLs που αφήνει στο πέρασμά της η μακροχρόνια ύφεση. Το Ευρώ εμφανίζει συνεπώς το παράδοξο να αποτελεί το ενιαίο νόμισμα 19 χωρών και την ίδια ώρα ένα ευρώ στην Ελλάδα να διαφέρει επί της ουσίας από ένα ευρώ στη Γερμανία – όχι μόνο λόγω των ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων, αλλά κυρίως επειδή μια επιχείρηση στην Ελλάδα με ακριβώς τα ίδια χαρακτηριστικά με μια επιχείρηση στη Γερμανία δεν μπορεί να αποκτήσει πρόσβαση σε αυτό το ευρώ, ενώ η Γερμανική επιχείρηση έχει αυτή τη δυνατότητα. Και όταν η Ελληνική επιχείρηση έχει πρόσβαση σε

Διάγραμμα 5: Δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη ως ποσοστό του ΑΕΠ (Eurostat, [First estimates of R&D expenditure](#), Νοε. 2016)

Διάγραμμα 6: Δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη στην Ελλάδα ανά τομέα (Eurostat, [First estimates of R&D expenditure](#), Νοε. 2016)

Διάγραμμα 7: Πόσο μεγάλη προτεραιότητα αποτελεί η πρόσβαση σε χρηματοδότηση για την επιχείρηση κατά το πρώτο εξάμηνο 2016; (ECB, [Survey on Access to Finance for SMEs](#), Πρώτο εξάμηνο 2016)

(σημ. κατάταξη ερώτησης «πρόσβαση σε χρηματοδότηση σε κλίμακα 1-10).

Διάγραμμα 8: Πόσο μεγάλη προτεραιότητα αποτελεί η πρόσβαση σε χρηματοδότηση για την επιχείρηση –Υψηλή και μέτρια, άθροισμα. (ECB, [Survey on Access to Finance for SMEs](#), Πρώτο εξάμηνο 2016)

(σημ. κατάταξη ερώτησης «πρόσβαση σε χρηματοδότηση σε κλίμακα 1-10).

αυτό το ευρώ, το κόστος της πρόσβασης είναι τουλάχιστον τριπλάσιο. Η εξομάλυνση της κατάστασης αβεβαιότητας, καθώς εμπεδώνεται σταδιακά στις αγορές η πεποίθηση ότι τα ορόσημα των μνημονίων αποτελούν περισσότερο αντικείμενο διεκπεραιωτικών διαδικασιών ρουτίνας παρά ορόσημα σημαντικών πολιτικών και οικονομικών αλλαγών, δεν έχει για την ώρα επηρεάσει προς το καλύτερο τη δυσκολία του ιδιωτικού τομέα να αποκτήσει πρόσβαση στη χρηματοδότηση με εύλογους όρους, δηλαδή στην άρση του κατακερματισμού της Ενιαίας Αγοράς για Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες. Στην πρόσφατη έρευνα της ΕΚΤ για την πρόσβαση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) σε χρηματοδότηση (SAFE) για πάνω από το 50% η πρόσβαση σε χρηματοδότηση αποτελούσε πολύ υψηλή προτεραιότητα και για άνω του 70% υψηλή ή μέτρια προτεραιότητα (Διάγραμμα 7). Την ώρα που η ανάκαμψη στη ζώνη του ευρώ και οι δράσεις της ΕΚΤ στις άλλες χώρες της ζώνης του ευρώ σταδιακά έχουν μειώσει το ποσοστό των ΜΜΕ που θεωρούν την πρόσβαση σε χρηματοδότηση υψηλή προτεραιότητα, αυτό δε συμβαίνει στην Ελλάδα (Διάγραμμα 8), αν και τουλάχιστον ο αριθμός των επιχειρήσεων που το αναγίνουν ως το πλέον σημαντικό πρόβλημα τους έχει υποχωρήσει λίγο αλλά αισθητά κατά το πρώτο εξάμηνο του 2016, και μάλιστα παρά τη σταδιακή απόσυρση από την αγορά μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων που υπέκυψαν κατά τη διάρκεια της κρίσης, και οι οποίες πλέον δεν επηρεάζουν το αποτέλεσμα της έρευνας. Ο βαθμός στον οποίο η ανάκαμψη εδραϊώνεται στη ζώνη του ευρώ αντανακλάται στον ολοένα αυξανόμενο αριθμό επιχειρήσεων που έχουν εκεί ως κύρια προτεραιότητα την αναζήτηση νέων πελατών, ενώ στην Ελλάδα σταθερά η αναζήτηση πελατών αποτελεί σχεδόν μηδενική προτεραιότητα (Διάγραμμα πρώτης σελίδας). Στην Ελλάδα, στην οποία τόσες πολλές εταιρείες θεωρούν την πρόσβαση σε χρηματοδότηση τόσο υψηλής προτεραιότητας, συνεχίζουν οι επιχειρήσεις να μη σκέφτονται καν την υποβολή αίτησης γιατί ήδη πριν την υποβολή αυτή τις αποθαρρύνουν (Διάγραμμα 9), πιθανώς διότι έχουν εγγραφή στον Τειρεσία και ακόμα και μετά την αίτηση ιδιαίτερα μεγάλο ποσοστό βιώνει την απόρριψη. Η εξέλιξη του ποσοστού των επιχειρήσεων που αποθαρρύνονται ή των οποίων η αίτηση για δάνειο απορρίπτεται διαχρονικά καταγράφει το βαθμό στον οποίο η πρόσβαση σε χρηματοδότηση είναι σταθερά δυσμενέστερη, σε σχέση με την υπόλοιπη ζώνη του ευρώ, χωρίς να υπάρχει μέχρι σήμερα ουσιαστική βελτίωση (Διάγραμμα 10).

Οι Ελληνικές επιχειρήσεις σκωπτικά απαντάνε σε σταθερά μεγάλη πλειοψηφία στο ερωτηματολόγιο της ΕΚΤ ότι «απλά δεν υπάρχουν δάνεια», ενώ την ώρα που εδώ και δυο χρόνια οι κύκλοι εργασιών στη ζώνη του ευρώ αυξάνονται με όλο και πιο ισχυρό ρυθμό, στην Ελλάδα μόλις τώρα σταματάνε να υποχωρούν με μεγάλους ρυθμούς, αν και σε αντίθεση με τη ζώνη του ευρώ η μέση ΜμΕ στην Ελλάδα συνεχίζει να εμφανίζει, μειούμενες τουλάχιστον, ζημιές. Σε αυτό το περιβάλλον, και ενώ για τη μέση ευρωπαϊκή επιχείρηση που βλέπει πλέον την ανάπτυξη τα μέτρα χαλάρωσης της ΕΚΤ εξασφαλίζουν παράλληλα και μια υποχώρηση του κόστους δανεισμού, η πληγωμένη Ελληνική επιχείρηση η οποία μάλιστα έχει και ένα ιδιαίτερα μεγάλο έλλειμμα κεφαλαίων (Διάγραμμα 11) συνεχίζει να βλέπει το κόστος εξυπηρέτησης των δανείων να αυξάνεται. Έτσι, την ώρα που οι Ελληνικές ΜμΕ έχουν πολύ μεγαλύτερη ανάγκη για μείωση του κόστους χρήματος και καλύτερης πρόσβασης σε χρηματοδότηση, σε σχέση με τη μέση ευρωπαϊκή ΜμΕ, η απόσταση προσφοράς και ζήτησης τραπεζικής χρηματοδότησης παραμένει σταθερά η υψηλότερη στη ζώνη του ευρώ, χωρίς για την ώρα να διαφαίνεται κάποια ξεκάθαρη τάση βελτίωσης (Διάγραμμα 12).

Η διατήρηση αυτή της κατάστασης αποτελεί την πλέον εμφαντική εκδήλωση του τρόπου με τον οποίο οι ελληνικές επιχειρήσεις, που ως νομικά πρόσωπα είναι και αυτά ευρωπαίοι πολίτες, πλήρωσαν και συνεχίζουν να πληρώνουν την αβεβαιότητα που δημιουργήσαν οι πολιτικές εξελίξεις των τελευταίων 7 ετών. Η μετακύλιση αυτής της αβεβαιότητας στον ιδιωτικό τομέα μέσω του κατακερματισμού της (υποτίθεται) Ενιαίας Αγοράς για Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες βαραίνει σίγουρα τη χώρα μας, αλλά όχι μόνο. Η αναγνώριση αυτής της πραγματικότητας αποτελεί προϋπόθεση όχι για την αντιπραγματική αναζήτηση ευθυνών, αλλά ώστε σε στενή συνεργασία Ελλάδας και εταιρών να εκπονηθούν πρωτοβουλίες με επάρκεια μεγέθους και αποτελεσματικότητας για την ταχεία εξάλειψη αυτής της απαράδεκτης, για μια υποτιθέμενη ενιαία αγορά που λειτουργεί με ένα υποτιθέμενο ενιαίο νόμισμα, κατάστασης. Μόνο εφόσον αυτή η κατάσταση τεθεί σε μια εμφανή πορεία βελτίωσης θα είναι ρεαλιστικό να μιλάμε για οριστική έξοδο από την κρίση.

Διάγραμμα 9: Εμπόδια στη λήψη τραπεζικού δανείου, πρώτο εξάμηνο 2016. (ECB, Survey on Access to Finance for SMEs, Πρώτο εξάμηνο 2016)

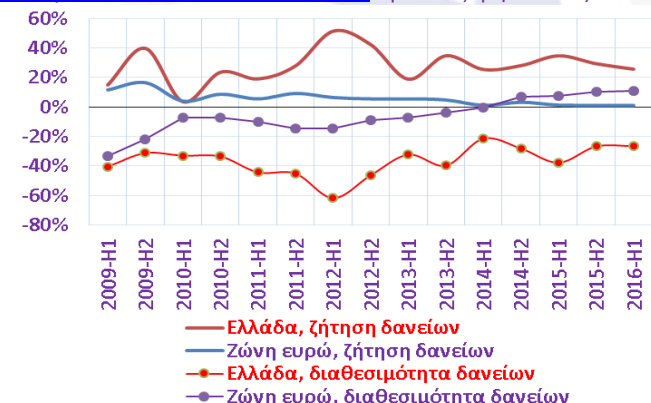
Διάγραμμα 10: Εμπόδια στη λήψη τραπεζικού δανείου. (ECB, Survey on Access to Finance for SMEs, Πρώτο εξάμηνο 2016)

Διάγραμμα 11: Ποσοστό επιχειρήσεων που δήλωσαν ότι δεν υπέβαλαν αίτηση για δάνειο λόγω επάρκειας κεφαλαίων. (ECB, Survey on Access to Finance for SMEs, Πρώτο εξάμηνο 2016)

Διάγραμμα 12: Καθαρό ποσοστό επιχειρήσεων που δήλωσαν ότι η ζήτηση ή προσφορά τραπεζικών δανείων μεταβλήθηκε. (ECB, Survey on Access to Finance for SMEs, Πρώτο εξάμηνο 2016)

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

Ενεργητικό € 435δισ. 72% συνόλου*	Ίδια κεφάλαια € 58 δισ. 44% συνόλου*	Πωλήσεις € 77 δισ. 46% συνόλου*	Προ φόρων κέρδη € 2,4 δισ. ** 44% κερδών***
Εργαζόμενοι 220.000	Μισθοί € 4,6 δισ.	Ασφαλ. εισφορές € 2 δισ.	Φόρος επί κερδών € 1,6 δισ.

* Άθροισμα δημοσιευμένων ισολογισμών ΑΕ και ΕΠΕ

** Άθροισμα κερδών και ζημιών όλων των επιχειρήσεων

*** Φορολογητέα κέρδη κερδοφόρων επιχειρήσεων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει.

Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής.

Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα

T: 211 5006 000

F: 210 3222 929

E: info@sev.org.gr

www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation of Enterprises

168, Avenue de Cortenberg

B-1000 Bruxelles

M: +32 (0) 494 46 95 24

E: sevbrussels@proximus.be

Ακολουθήστε μας στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης:

